

UN ACTOR NASCUT A PUIG-REIG: VÍCTOR ISRAEL

Xavier Llobet

Si els parlem d'un actor que es diu Josep Maria Soler i Vilanova és molt possible que no sàpiguem qui és. El nom artístic de Víctor Israel potser ja els sonarà una mica més, però la manera més ràpida d'identificar aquest artista nascut a Puig-reig és amb una fotografia. Quan un director de cinema necessita un tipus especial, diguem-ho clar, una persona lletja, el primer que es fa és buscar a l'agenda el telèfon de Josep Maria Soler, que en les seves 188 pel·lícules s'ha especialitzat en personatges que requereixen un físic tan especial com el seu. Fins i tot el mític Orson Welles va canviar una vegada el guió d'una pel·lícula per tal d'impedir que la cara de Víctor Israel li traguessin protagonisme. Ell mateix fa broma amb el fet de ser una persona lletja i no es sent ofès si algú li ho diu.

Josep Maria Soler i Vilanova va viure els tretze primers anys de la seva vida a Puig-reig, i després els seus pares el van internar als salesians de Barcelona. Va néixer el 1929 en una casa del carrer del Llegum. De totes maneres, els estius els seguia passant a la nostra comarca entre Puig-reig i l'hostal de Sant Maurici a La Quar, que regentava la seva mare. Recorda haver tingut una infantesa feliç a Puig-reig i fa especial esment dels seus estius de Sant Maurici, on vivien amb famílies d'estiuejants vinguts de Barcelona a passar les seves vacances. Ell mateix explica que en els primers anys de la seva vida «era molt més bona persona que ara. Quan s'és jove ets molt entregat, ho dones tot, i més tard pel que sigui hi ha moltes coses que et rellisquen, que les vas oblidant». A Puig-reig la seva família era de «Cal Llorito», perquè va arribar un oncle d'Amèrica amb pocs diners a la butxaca però amb una gàbia i un lloro i va penjar l'animal al balcó de casa seva; així, a partir d'aquest moment, el Josep Maria era conegut al poble pel «llorito», però aquest motiu no el fa pas enfadar. De fet, la casa en què va néi-

xer es coneixia també amb el motiu de la família, però avui ja està ensorrada. El que ja no recorda tan positivament és la Setmana Santa i la tristor que es vivia als pobles. Va ser precisament arran del fervor religiós de l'època i del seu domini de l'anglès, que un salesià li va proposar fer de missioner a Bombay, però malgrat que la idea l'atreia, calia que es comprometés durant divuit anys, la qual cosa va espantar el seu pare, que finalment el va convèncer perquè es quedés.

Actualment és casat amb Antònia Doñate, té 4 fills i 10 néts i viu entre Argentona, Mataró i Roses. El mar és la seva gran passió i ens confessa que cap dels seus fills ha volgut seguir els seus passos.

Abans d'explicar com van arribar els primers papers com a actor cal fer esment del nom artístic de Josep Maria Soler, *Víctor Israel*. Val a dir que en un primer moment tenia pensat dir-se Chester Phillips (pensant en el seu pare que es deia Felip), però va desistir en pensar en els motius que li podien treure immediatament, «en aquest país de bromistes de seguida em dirien Mister Pitillo», i va obrir la Bíblia pensant que el primer nom que llegís, se'l posaria. En el Gènesi va trobar el següent fragment: «des d'avui no et diràs mai més Jacob, sinó Israel», i això s'ho va prendre com una premonició.

Els primers anys com a actor

Quan era als salesians ja començava a fer teatre, però era més que res un sistema d'escapada. «Com a refugi feia teatre. Em portava molt malament i els diumenges em feien copiar La Urbanidad Cristiana, i fent teatre almenys em podia divertir». Als divuit anys ingressa a l'Institut del teatre i allà hi va estar durant 4 anys, però la seva vocació d'actor es quedaria adormida fins als 30 anys. En aquest període treballava en un hotel on feia una mica de tot, des

d'interpret, ja que dominava molt bé l'anglès, fins a comptable. En arribar, doncs, als 30 anys, es va adonar que la vida que portava no l'omplia prou i es va decidir per la seva gran passió: ser actor. Va trobar en un diari un anunci on es convocava un concurs per a actors i es decidí a provar sort, amb un problema afegit, ja que el Josep Maria era tartamut. En un primer moment la seva esposa intentava fer-lo desistir posant com a argument principal precisament el fet de la seva tartamudesa. Ell mateix comenta que al principi, en les entrevistes que tenia a Madrid l'havien de calmar perquè li sortissin les paraules, però ho va superar i li van donar la seva primera feina. La primera pel·lícula es diu *Tierra de todos* (1960), de la qual recorda que «en un primer pla estava tan nerviós que em van haver de lligar per aconseguir l'escena», però al director de la producció li interessava el seu físic i van tenir paciència amb ell. En aquests moments Josep Maria Soler es plantejava si entrava en el món del cinema o en el del teatre, i els directors de cinema li aconsellaven que es dediqués al setè art pel seu físic peculiar; però per circumstàncies de la vida, la seva primera feina va ser a Bilbao fent teatre, per la qual va cobrar 400.000 pessetes, que en aquella època era un bon pessic. En tornar de Bilbao, es va adonar que en el món del cinema era molt complicat treballar a Barcelona i, amb l'ajut d'uns amics jueus que tenia, va començar a fer pel·lícules a Madrid, i serà aquesta ciutat precisament la que l'acollirà com a actor i la que li donarà més possibilitats de treballar.

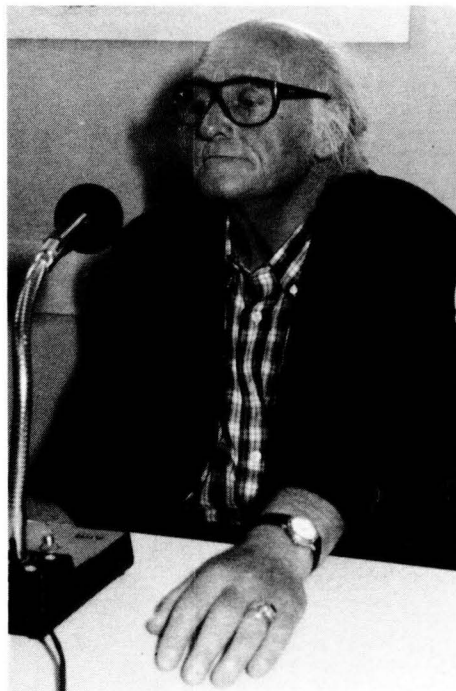
Orson Welles, Yul Brynner, Bud Spencer, Laurence Olivier...

Aquests actors serien solament un petit detall de la llarga llista de personatges

mítics que han treballat amb Josep Maria Soler. Explica moltes anècdotes; per exemple, quan va fer *l'Illa del Tresor* amb Orson Welles: «ell era l'actor, però pràcticament dirigia la pel·lícula». Sembla que al mític actor no li feia massa gràcia que li robessin protagonisme, i va canviar una escena on Josep Maria Soler havia d'explicar una part de la història i es va col·locar ell mateix en primer pla, deixant la veu del Josep Maria de fons però sense la imatge que li hauria pogut prendre part de l'escena.

En una altra ocasió era a les Balears filmant una nova producció, i un senyor se li adreça en anglès demanant-li explicacions del que estaven fent. Josep Maria Soler li explicà que allò era una pel·lícula, i el personatge en qüestió l'interrogà sobre el cinema. De mica en mica s'anà formant una rotllana de persones interessades pel que estava passant allà i, un cop fetes les explicacions, es va assabentar que la persona a la qual estava explicant què és el cinema era ni més ni menys que Laurence Olivier. També es va adonar que malauradament l'expectació del públic no era motivada per la seva persona.

També va substituir Martin Fellman en una pel·lícula que es va rodar a Hong-Kong. En un primer moment, a la productora li van semblar exagerades les seves pretensions econòmiques, però el van contractar. Del rodatge recorda que els actors anglesos cobraven molt més que els francesos, i ell, evidentment, es va apuntar al bàndol britànic. Explica que «cada dia pels mals gastos teníem 1500 dòlars. Vaig arribar a Barcelona amb quatre maletes, amb un barret de nord-americà i vestit de xinès; amb aquesta indumentària la policia em va prendre per boig i vaig passar la duana sense cap problema».

Víctor Israel, als estudis de Ràdio Puig-Reig. Un actor conegut de la nostra comarca. "La Residencia", una de les seves pel·lícules es projectà a l'Imperial per la festa major de 1970.

IGLESIAS

Jospe Maria Soler ens confessava que li agrada interpretar papers de persones dolentes: «sentim una certa admiració pels que són dolents», i per il·lustrar-ho posa l'exemple del JR de la sèrie *Dallas*. El fet de fer de dolent et permet «passar-ho bomba, abusar de tot el mal, i no tindràs problemes de consciència». També comenta que fa por a la gent, en les seves pel·lícules.

Només recorda un paper amb el qual es va trobar malament, i era al teatre, concretament al Romea i en una obra titulada *Carícies*. Aquesta interpretació li feia canviar fins i tot el seu caràcter, ja que es con-

sidera molt influenciable pel que l'envolta, «quan vaig uns dies a França ja parlo francès amb la meua dona», la qual, per cert, té part de francesa, ja que va viure en aquest país fins als quinze anys.

Madrid-Barcelona

Jospe Maria Soler se sent molt més bé treballant a Madrid que a Barcelona. De fet va ser el primer indret que li va permetre treballar sense problemes. Explica que, quan treballa a la televisió a TVE, se sent com a casa, però a TV3 se sent com un estrany. No li agraden les sèries que el canal català posa en antena, «semblen pastorets», i tampoc no està gens satisfet amb els doblatges de les pel·lícules perquè no són gens creïbles. Tot i que li sap molt greu dir-ho, a TV3 no ha pogut treballar-hi gairebé mai i això, en el fons, li dol. La seva dona li retreu la seva animadversió envers la televisió autonòmica catalana, però ell reitera que s'hi sent malament. De totes maneres està molt satisfet de la feina que ha fet i està fent al canal estatal. Recordem a tall d'exemple les seves intervencions en el concurs presentat per Alfons Arús, *La casa por la ventana*. Precisament ara està preparant una sèrie amb José Millán (ex-martes y trece), Carmen Maura i Conchita Bardem. A Madrid, segons Soler, els catalans són molt ben tractats, i a Barcelona hi ha un altre tipus de cinema que «potser és massa localista», i està molt content de la recuperació del cinema espanyol que darrerament envaïx les pantalles. A Barcelona, però, va fundar juntament amb altres companys una acadèmia d'actors per la qual van passar uns 200 alumnes en els quatre anys que va funcionar. Un d'aquests és Terenci

forn de
PASTISSERIA
FLECA
RECORDS

Queralt

Plaça de la Creu, 1
Tel. 821 03 87

Pere II, 25
Tel. 821 31 50
BERGA

Moix, amb el qual encara avui l'uneix una gran amistat.

Josep Maria Soler ha treballat amb gairebé tots els directors de cinema espanyol, però amb algun d'ells ha tingut friccions. És el cas de Rafel Gil, que abans de fer una pel·lícula li va dir: «*señor Israel no me gustan sus ojos*», i al cap de vuit dies, quan el van avisar pel rodatge, li va contestar: «*señor Gil no me gusta su precio*» i no va fer la pel·lícula. Confessa que no aguanta que els directors el cridin i per això, si l'ofenen, deixa la feina i se'n va. A Itàlia es va barallar amb dos directors. Un dels casos és força curiós. Treballava en una producció on els protagonistes eren Jean Seberg i James Mason. L'actriu va canviar una seqüència sense que el director ho sabés i, en rodarla, el director va carregar contra l'actor català amb forts insults. Això va fer que Josep Maria Soler abandonés l'escena, però de seguida l'actriu va sortir en la seva defensa i el director va demanar públicament perdó pel seu cop de ràbia. Aquí també feren acte de presència els problemes matrimonials de Jean Seberg, casada amb un famós escriptor, Romain Gary, i tot va acabar al bar de l'hotel amb Soler i la Seberg prenent-se un whisky.

Va fer una pel·lícula amb Bud Spencer a Nova York titulada «*Fins i tot els àngels mengen mongetes*», i parlant d'actors famosos recorda molt positivament Alfredo Landa al qual anomena fent broma «*sir Alfred*» i explica que és una persona extraordinària.

Fent broma diu que no té problemes amb cap actor: «*com que sóc tan lleig, no hi ha cap home que estigui gelós de mi*».

Sembla una vida de pel·lícula i potser ho ha estat. Podríem dir que Víctor Israel / Josep Maria Soler ha estat sempre un actor de papers secundaris però ha omplert metres de cinema i hores de televisió. Quan el sentim parlar, o potser declamar, perquè se li nota la professió fins i tot quan no actua, ens fa entrar en un món diferent, i ens encomana les seves vivències; sembla que ens expliqui un conte i ens podríem passar hores i hores escoltant-lo. Al cinema ha fet papers curts, «*em maten sempre, però en cinema no hi ha paper curt ni paper llarg, el que importa és col·laborar-hi*». La seva família prescindeix de la seva popularitat, i explica que la seva esposa té «terror» al cinema. Sempre li diu que «*a causa del cinema no hem estat mai junts*», i ell li contesta, amb un humor que sembla venir directament de cal «*llorito*», «*sort que no hem estat mai junts, perquè si ara tenim quatre fills, sense haver fet cinema quants en podríem tenir?*». Actualment

diu estar retirat, però accepta ofertes i nous papers. Se sent content del que ha fet fins ara però no guarda ni vídeos ni retalls de diari. «*El més important és la propera feina*», explica tot citant una frase de l'Actor's Studio de Nova York.

Xavier Llobet Casas

Llicenciat en Història

* L'article s'ha basat en el pregó fet a la Festa Major de Puig-reig el dia 24.05.96 i en l'entrevista que va ser emesa per Ràdio Puig-reig dins el programa *Informe Especial* el 26.05.96.

FOTO - VIDEO Luigi

Ciutat, 21

Tel. (93) 821 02 17 Fax (93) 822 07 37
08600 BERGA

OPERACIÓ 4x3

En els revelats, rodets, cintes video, piles, albums, marcs, caixetins diapositives.

REVELA 4 RODETS I PAGA'N 3

NIKON F50 + ZOOM 35-80 AFD

NIKON ZOOM 105

NI 01... Càmera compacta amb zoom 38-105. Autofocus amb bloqueig, distància mínima 0,86 m. Autoexposició programada. Autodisparador. Motor. Autoflash, posició ON, OFF, reducció d'ulls vermells i sincronització lenta. Codi DX de 50 a 1600 ASA. 5.211 PTA/MES x 6

SONY TR 340

SN 533110. Video 8. DNR (reducció de soroll digital). Zoom òptic de 10 augments amb control de velocitat variable. 3 programes d'exposició automàtica. Baix consum i major autonomia de funcionament. 10 títols prefixats. Comandament a distància. Possible funcionament amb piles alcalines 0,3 lux. Funció Demostració. 6.320PTA/MES x 24

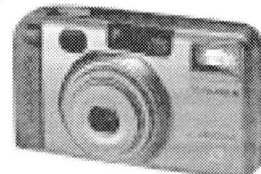

MAQUINES NO
SIMÈTRIQUES

NOVETAT

NI 021150. Càmera reflex amb motor integral. Zoom AF 35-80AFD f/4-5,6. Autofocus amb bloqueig continu i puntual. Exposímetre matricial i amb prioritat al centre. Exposició automàtica amb 8 programes, automàtica amb prioritat de l'obturador, de l'obertura i manual. Velocitats d'1/2000 a 30 seg. Compensador d'exposició =5 EV. Codi DX de 6 a 6.400 ASA. Temporitzador automàtic 10 seg.. Flash, núm guia 13 a ISO 100 sincronitzat a 1/125. Motor 1 fps.

**TOTA LA GAMMA DE MODELS
A.P.S.**